

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE HISTORIA DA MÚSICA III

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA 2019-2020

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLOS DECRETOS 163/2015 E 171/2016)

ADAPTADA SEGUNDO AS INSTRUCIÓNS DO 27 DE ABRIL DE 2020, DA DIRECCIÓN XERAL DE EDUCACIÓN,
FORMACIÓN PROFESIONAL E INNOVACIÓN EDUCATIVA

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN						
HISTORIA DA MÚSICA III (1º trimestre)						
ESPECIALIDADE:	TODAS			ITINERARIOS:	TODOS	
CARÁCTER:	Formación Básica / OBRIGATORIA			TIPO DE CLASE:	COLECTIVA	
DEPARTAMENTO:	MUSICOLOXÍA			XEFE DE DPTO.:	Sergio Añón Lijó	
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:	Pablo Ruibal
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI
ECTS/CUAD.			3			
DOCENTES:	NOME E APELIDOS			EMAIL/TEL/WEB	TITORÍA	
	Pablo Ruibal			pabloruibal@gmail.com	~~lunes 20,00-21,00~~ Mail o videoconferencia CESGA	

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR	<p>Coñecemento dos movementos e tendencias fundamentais da historia da música occidental a partir da análise, audición e o comentario do texto literario e/ou musical, con atención aos aspectos estilísticos, históricos e expresivos da tradición musical e ao seu contexto cultural e social.</p>
COÑECEMENTOS PREVIOS	<p>Os requeridos na proba de acceso ao grao superior e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos do cuadrimestre anterior.</p> <p>Coñecementos básicos musicais de xeografía, historia e historia da arte.</p>
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	<p>A trama que conforman os contidos das disciplinas de formación básica constitúen esa base imprescindible que permite acadar unha comprensión completa do feito musical tanto no ámbito interpretativo, como no compositivo e no pedagóxico. No caso concreto da Historia da Música, existe unha complementariedade obvia coas disciplinas de Historia dos Instrumentos, Organoloxía e Música e Culturas.</p>
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T4, T8, T11, T16, T17
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EC10, ED10, E14, EP3

Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 171/2016

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a música como expresión xenuina e característica do ser humano tanto a nivel individual como no seu comportamento social.	T11, T16, T17 X10,X11,X12, X14, X15 X16, X17,X26, EP3
Promover unha reflexión crítica sobre o coñecemento histórico, as súas potencialidades e os seus límites.	T8,T11, T16, T17 X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17,X18,X26 EC10, ED10, EP3
Recoñecer e contextualizar histórica e estéticamente cada estilo musical en función das súas características, fundamentalmente a través da audición e análise.	T2, T4,T8,T17 X4,X10,X11,X12,X14,X15, X16X17,X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Contextualizar a creación musical na sociedade na que aparece, e relacionala co resto de actividades artísticas contemporáneas.	T2,T4,T8,T17, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17,X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Comprender a importancia dos movementos artísticos e sociais na cultura occidental.	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Coñecer as principais características das sociedades europeas dos período contemporánea e a súa influencia na creación musical deste período.	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Adquirir coñecementos xerais sobre os procesos de transmisión da música en xeral para aplicalos á música en Occidente en sentido particular	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Comprender e valorar o interese artístico e social da música dos séculos XIX e XX e tratar de aproximarse ós canles de investigación actuais sobre os conceptos musicais desta época.	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Coñecer e entender as técnicas compositivas empregadas na música dos períodos estudados como base da apreciación estética da mesma.	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3
Ler, analizar e interpretar textos e fontes (non exclusivamente de carácter musical), como base da contextualización histórica da música da época.	T1, T2,T4, T8, T11, T16, T17 X1, X4, X10,X11,X12,X14,X15, X16, X17X18,X26 EC10, ED10, EI4, EP3

4. CONTIDOS*		
Os contidos non sofren alteración		
TEMAS	Descritor Subtemas	Sesións
1. A música na primeira metade do século XIX (I)	<p>1. Aspectos xerais da música romántica. A música e os músicos na sociedade de principios do XIX. A produción de música. Novos instrumentos.</p> <p>2. A canción. Características xerais. Schubert e o lied. Outros.</p> <p>3 A música para piano. O piano, características organolóxicas, papel social do instrumento, función e produción musical. Xéneros pianísticos: Estudios, preludios, pezas de carácter, sonatas, concertos, etc.. Os contemporáneos de Beethoven: Clementi, Field, A xeración romántica: Schubert, Mendelssohn, Schumann, Chopin, Liszt.</p>	2
2. A música na primeira metade do século XIX (II)	<p>1 A música de orquestra. Composición e cambios na orquestra. Formas sinfónicas. O director de orquestra. Produción sinfónica. Os compositores sinfónicos. Diferentes tipos de orquestra. Análisis da sinfonía Fantástica.</p> <p>2. La música de cámara. Agrupacións comúns. Rasgos xerais da música de cámara. Obras e autores principais.</p> <p>3. Teatro musical. Funcións da ópera A ópera na primeira metade do século. Italia: Rossini, Bellini e Donizetti Francia: <i>Grand opera</i> e <i>opera comique</i>. Alemaña e a ópera romántica.</p>	2
3. A música na segunda metade do século XIX	<p>1 Romanticismo tardío en Alemaña.</p> <p>1.1 Brahms 1.2 Liszt 1.3 R. Strauss. 1.4 Bruckner 1.5 Hugo Wolf</p> <p>2. Francia. 2.1 Fauré. 2 Franck. 3 Outros</p> <p>3. Rusia .3. 1 O grupo dos Cinco 3.2 Tchaikovski</p> <p>4. Teatro musical na Segunda metade do século. 4.1 Verdi e Puccini/ 4.2 Wagner / 4.3 Ópera nacional. 4.4 Outros xéneros teatrais: opereta, ballet, cabaret, Género chico</p> <p>5. Identidades musicais e nacionalismo. 5.1 España. 5.2 Bohemia.</p> <p>5.3 Escandinavia 5.4 O “nacemento” da música popular: Música urbana e folklore</p>	3
Tema 4. A música na primeira metade do século XX (I)	<p>1 O cambio de século: 1.1 contexto histórico 1.2 Innovacións tecnolóxicas 1.3 A modernidade</p> <p>2. Música a principios do século XX 2.1 A tradición clásica 2.2 A vangarda 2.3 Música post-tonal 2.4 Novas tendencias musicais: música popular, jazz, cine, etc.</p> <p>3 Alemaña. 3.1 Mahler 3.2 R Strauss (II) A segunda Escola de Viena. 1.1 Expresionismo 1.2 Música atonal. 1.3 Dodecafonismo</p> <p>4. Francia. 4.1 Debussy 4.2 Ravel 4.3 Satie.</p> <p>5 A Idade de prata da música en España: Manuel de Falla</p>	2
Tema 5. A música na primeira metade do século XX (II)	<p>1. Contexto. O período de entreguerras. A radio e a grabación.</p> <p>2 Grandes figuras da composición moderna 2.1 Igor Stravinski 2.2 Bela Bartok</p> <p>3. Europa. Música e política. 3.1 Francia. 3.2 Alemaña 3.3 A Unión Soviética</p> <p>4 América. 4.1. EEUU. 4.2 Latinoamérica</p> <p>5. Estilos populares norteamericanos: Blues e jazz</p>	2

Tema 6 A música despois da SGM (1945-1970)	1 Contexto. 1.1A guerra Fría/ 1.2 A pluralidade de estilos e tendencias.1.3 a irrupción da música popular de masas e o divorcio da música culta contemporánea co público 2 As vanguardias. 2.1 Serialismo. /2.2 Música aleatoria / 2.3 Experimentalismo: Cage/ 2.4 A música electrónica / 2.5 Música concreta 2.6 Música textural, micropolifonía e outros recursos 3. A música popular. 3.1 Cambios no panorama musical: os mass media e o público. Gravación, radio, TV etc. 3.2 Estilos populares de masas : Rock e pop. O jazz moderno	2 +(0,5) *
Tema 7 A música nos últimos cincuenta anos.	1. O mundo desde 1970. 1.1A cultura global /1.2 O postmodernismo: cambios de concepto na cultura/ 1.3 O eclecticismo na arte e a influencia do popular. 2. Novas tendencias 2.1Recursos sonoros: cita, collage, etc../ 2.2 A música electroacústica/2.3 A nova accesibilidade 2.4 Novas correntes: minimalismo, neotonalismo, espiritualismo, poliestilismo, etnicismo/2.5 as fronteiras da tradición clásica e do jazz: novas músicas. 3. Tendencias na música popular. 3.1 Música popular e sociedade 3.2 Os nichos da música popular 3.3 a interacción con outras culturas. 4 As novas tecnoloxías digitais * 4.1A influencia no consumo musical 4.2 Produción de música, grabación e formatos/ 4.3 Internet/ 4.4 Novos instrumentos. Epílogo: o século XXI, camiños de futuro na música	2 +(0,5)*
Total Sesións		15- (16)*

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	20	0	20
Estudio individual	0	38	38
Lectura guiada e comentario de fontes	3	2	5
Comentario de audicións	3	10	13
Actividades complementarias	3	8	11
Actividades de avaliación: Probas (2) Revisión de probas (1)	3	0	3
TOTAL HORAS	32	58	90

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			PONDERACIÓN
<p>Probas obxectivas: Probas escritas, baseadas nos contidos conceptuais . (ponderación : 70 %)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Aplicación práctica dos conceptos estudiados na aula - Capacidade de relacionar conceptos e ideas -Desenvolvemento de cuestións longas e curtas -Realización de comentarios de audicións e/ou partituras relacionando aspectos estilísticos e históricos . -Corrección gramatical e ortográfica 	<p>X10,X11,X12,X14, X15,X16X17X18, X24,X25,X26</p>	<p>30%</p>
<p><i>Seguimento diario</i> Avaliación mediante observación directa. -Observación da actitude de alumno na clase - Realización de traballos de búsqueda e asimilación de información para expoñer na aula. -Realización de exercicios escritos sobre diversos contidos. Exposición de epígrafes dos temas (ponderación : 30 %)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Aplicación práctica dos conceptos estudiados na aula - Capacidade de relacionar conceptos e ideas Participación activa nas clases -Realización dos exercicios prácticos propostos. -Identificación por medio da audición de obras de diferentes épocas describindo as súas características máis importantes. -Capacidade de síntese dos aspectos tratados na aula mediante comentario de textos ou preguntas directas - Emprego adecuado das ferramentas informáticas adecuadas as actividades propostas - Referencia adecuada as fontes utilizadas 	<p>T2,T3,T4,T8,T15, T17,X10,X11,X12, X14,X15,X16,X17 X18,X24,X25,X26</p>	<p>70%</p>
<p>-Para poder optar á ponderación, a nota final das probas escritas non deberá ser inferior a 4,5 . -A simple asistencia non conleva a avaliación positiva. Se o traballo do alumno durante o cuadrimestre non resultase nunha nota positiva, a influencia final na nota de exame pode ser nula ou negativa -Os alumnos que superen as 4 faltas de asistencia permitidas perderán o dereito á avaliación continua (ver avaliación alternativa). -Incorrer en plaxio (non facer a adecuada referencia ás fontes empregadas) nalgunha actividade ou o emprego de calquera fonte ou ferramenta non permitida nunha proba implica unha cualificación global de 0 na disciplina. -Poderanse conceder matrículas de honra ao 5% do alumnado coas mellores cualificacións, sempre que acaden como mínimo un 9.</p>			

6.1.2. AVALIACIÓN ALTERNATIVA			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Probas obxectivas: Probas escritas, baseadas nos contidos conceptuais . (100%)	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicación práctica dos conceptos relacionados coa programación - Capacidade de relacionar conceptos e ideas -Desenvolvemento de cuestións longas e curtas -Identificación por medio da audición de obras de diferentes épocas describindo as súas características máis importantes. -Realización de comentarios de audicións e/ou partituras relacionando aspectos estilísticos e históricos . -Capacidade de síntese dos aspectos tratados na aula mediante comentario de textos ou preguntas directas -Corrección gramatical e ortográfica 	X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X24, X25, X26	100%
OBSERVACIÓNS -Os alumnos que superen as catro faltas de asistencia á clase) terán que presentarse a un exame final cun formato diferente ao anterior no que non cabe eliminación da materia. Neste caso por tanto a materia a avaliar será toda a que aparece na programación incluídas lecturas feitas ou recomendadas e os listados de audicións. -Estes alumnos realizarán un exame final nas datas propostas polo centro. A nota final será a do exame; posto que non se dispón de outras calificacións é imprescindible ter unha nota mínima de 5			
6.1.3 ADIANTO DE CONVOCATORIA			
Os alumnos aos que lles reste so esta materia para rematar o plan de estudos poderán solicitar á xefatura de estudos un adianto da convocatoria ordinaria a finais de novembro, o que implica a súa avaliación segundo o procedemento de avaliación alternativa arriba exposto. A data do exame será fixado e comunicado ao alumno unha vez aprobada a súa solicitude.			
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA*			
Os alumnos que non superen a convocatoria ordinaria contan cunha convocatoria extraordinaria que o centro fixará dentro da segunda semana do calendario de exames (terceira semana de xuño). <u>A súa avaliación seguirá o procedemento de avaliación alternativa aquí descrito</u>			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Probas obxectivas: Proba oral individual a realizar por medios telemáticos na plataforma de Aula CESGA, por Skype, Zoom ou similar. A proba estará baseada:	<ul style="list-style-type: none"> -Aplicación práctica dos conceptos relacionados coa programación - Capacidade de relacionar conceptos e ideas 	X10,X11,X12,X14, X15,X16X17X18,X24,X25,X26	100%

<p>-Na resposta de preguntas breves.</p> <p>-O desenvolvemento-exposición dun tema dos contidos (entre varios que se notificarán previamente)</p> <p>-Comentarios de audicións dos temas</p> <p>As actividades voluntarias realizadas a partir do 8 de maio teránse en conta tamén para subir a nota final.</p>	<p>-Realización de comentarios de audicións e/ou partituras relacionando aspectos estilísticos e históricos</p> <p>-Identificación por medio da audición de obras de diferentes épocas describindo as súas características máis importantes.</p> <p>-Capacidade de síntese dos aspectos tratados na aula mediante comentario de textos ou preguntas directas</p> <p>-Corrección , coherencia e uso do vocabulario técnico adecuado no discurso oral</p>	
---	---	--

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Non hai alumnos con estas características neste curso	

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

Libro de referencia na aula

Burkholder, John P., Donald J. Grout e Claude V. Palisca : *Historia de la Música Occidental*. Madrid: Alianza Ed, 2015.

Referencias básicas.

Michels, Ulrich : *Atlas de la Música*. Madrid: Alianza Editorial, 1982. (vol. 1 y 2)

Morgan, Robert P.: *La música del siglo XX*. Madrid: Akal, 1994

Morgan, Robert P. , ed.: *Antología de música del siglo XX* . Madrid: Akal , 2000

Plantinga, Leon: *La música romántica*. Madrid: Akal Música, 1992

Plantinga, Leon: *Antología de música del Romanticismo*. Madrid: Akal Música, 2005

Referencias complementarias.

Siglo XIX

Benedetto, Roberto. Di: *El siglo XIX*. Primera parte, Historia de la música, vol. 8. Madrid: Turner Música, 1987.

Casini, Claudio : *El siglo XIX*. Segunda parte, Historia de la música, vol. 9. Madrid: Turner Música, 1987.

Fubini, Enrico: *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*: Madrid : Alianza, 1990.

Palisca, Claude V.: *The Norton Anthology of Western Music* ,vol. II - Fourth Edition. Nova Iorque : WW Norton, 2001

Grout Donald J.: *Norton Recorded Anthology of Western Music: Classic to modern, vol II*. Nova Iorque : WW Norton, 1992

Sadie, Stanley , ed.: *The New Grove Dictionary of music and Musicians*. Londres: Mac Millan, 2000

Taruskin, Richard: *The Oxford of Western Music, vol. 3, The Nineteenth-Century*, Oxford: Oxford University Press, 2005.

Siglo XX

Cook, Nicholas e A. Pople,(eds.): *The Cambridge History of Twentieth Music*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Dibelius, Ulrich : *La música contemporánea a partir de 1945*. Akal ed. Madrid 2004

Fubini, Enrico : *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*: Madrid : Alianza, 1990.

García Laborda, José M. (ed): *La música moderna y contemporánea a través de los escritos de sus protagonistas*. Sevilla: Editorial doble J, 2004

Griffiths, Paul.: *Modern music and after: Directions since 1945*. Oxford: Oxford University Press, 1995.

Palisca, Claude V.: *The Norton Anthology of Western Music* (vol.2)- Fourth Edition. Nova Iorque: WW Norton, 2001

Grout, Donald J.: *Norton Recorded Anthology of Western Music: Classic to modern*, vol II. Nova Iorque: WW Norton, 1992

Sadie, Stanley, e John Tyrrell, eds. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, 2ª ed., 29 vols. Oxford: Oxford University Press, 2001.

Salvetti, Guido: *El siglo XX. Primera parte, Historia de la música*, vol. X. Madrid: Turner Música, 1986.

Vinay, Gianfranco: *El siglo XX. Segunda parte Historia de la música*, vol. XI, Madrid: Turner Música, 1986.

SELECCIÓN DE PÁXINAS WEB

Pola súa enorme difusión sinalábase unha selección de páxinas web recomendables, especialmente para o alumnado. O número de páxinas especializadas é tan grande que se sinalará só unhas cantas fundamentais. As páxinas web —aínda que non substitúen ó libro— teñen as claras ventaxas pola súa inmediatez.

www.youtube.com. Portal de vídeos

<http://www.grovemusic.com>. Enciclopedia on line (necesita suscripción)

http://imslp.org/wiki/Main_Page Partituras de acceso libre

<http://www.istor.org/music> (necesita suscripción)

<http://www.music.princeton.edu:80/chant.html/>. Plataforma con enlaces a outras páxinas web sobre musicoloxía.

<http://plato.acadiu.ca/courses/musi/callon/2273/scores.htm>. Partituras de acceso libre

<http://icking-music-archive.org/ByComposer.php>. Partituras música instrumental de acceso libre

<http://www.sibetrans.com/> páxina da Sociedade Ibérica de Etnomusicoloxía, acceso libre

http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html Manual de estilo para referencias e fontes

Estas páxinas son de carácter xeral. Concretábase outro tipo de páxinas máis específicos en cada apartado e según o tema a tratar

FERRAMENTAS TECNOLÓXICAS DE CONTIDOS

AULA CESGA <https://aula.cesga.es> Na plataforma Aula Cesga facilítanse diferentes materiais, exercicios e modelos para as actividades, así coma diversos enlaces que os alumnos precisan coñecer e empregar.

AULA DE HISTORIA DE LA MÚSICA <http://auladehistoriadela musica.blogspot.com/> Blog do profesor onde se proporcionarán recursos para os alumnos tanto de partituras, audicións, vídeos didácticos, etc ... en todo caso este espazo considerábase como un complemento á clase

SPOTIFY <https://www.spotify.com/es> Aplicación multiplataforma para escoitar música via streaming de carácter gratuito (hai tamén outras posibilidades)

RECURSOS MATERIAIS NA AULA

- Ordenador con conexión a internet, canón de vídeo e encerado electrónico para a proxección dos contidos audiovisuais. - Reprodutor de audio e vídeo multi-formato.
- Fondos bibliográficos básicos para a consulta na aula: dicionarios e manuais de referencia.

9. OBSERVACIÓNS

Aconséllase ao alumno :

- A asistencia as clases.
- A preparación semanal dos contidos e o estudio breve pero constante .Deixalo para o final ademáis de peores resultados pode afectar ao seu propio horario académico como se ven demostrando neste anos recentes, o que é motivo de queixa dos respectivos docentes da especialidade. A única forma de evitalo é o estudio regular.
- A realización de esquemas e resúmenes coas súas propias conclusións.
- A asistencia as titorías sinaladas de acordo co docente para resolver dúbidas, planificar o estudio ou para calqueira outra cuestión relacionada coa materia.
- A pronta obtención de recursos en papel ou en audiovisual que o docente proporcionará para dispoñer do material necesario no estudo persoal .
- A realización dos exercicios propostos polo docente.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DA CORUÑA